Ч. 298 (13.843). Львів, вівторок 6. листопада 1934. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. РІК LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Німеччина випов'сть військові клявзулі.

Женевський кореспондент „Тану" заповідає, що Німеччина вже небаром виповість військові клявзулі версайського трактату. Кореспондент покликується на вістки, що їх дістаь від особи, яка знає закулісову політику Німеччини. Станеться це після плебісциту в Саарщині. Тоді німецький уряд проголосить рівність прав, яких домагався, та заявить, що Німеччина готова вернутися до Ліги й на розброєну конференцію.

Найшли вбитого югословянина.

ВІДЕНЬ. ПАТ. Біля стації Шварцвальд після переїзду поспішного поїзду з Парижа до Відня найшли вбитого югославянина Міляна Доду. Двох зупинили. Ствердили, що з Додою їхали ще два югославяни, Войнович і Зарич. Пасажири зізнали, що Войнович і Зарич сперечалися з Додою. Войнович і Дода признають, що сперечалися з Додою, одначе не знають нічого про його дальшу долю. Обох відставили до суду в Зальцбургу.

Французький м'н'стер торговлі їде до Москви.

Французький міністр торговлі Лямуре на запрошення большевицького уряду поїде на днях до Москви. Із міністром поїдуть вищі службовці міністерства. У французьких політичних колах кажуть, що Лямуре буде старатися наладнати кращі обосторонні торговельні звязки.

Заворушення при виборах до сільрад.

У ріжних сторонах СССР прийшло до заворушень при виборах до сільрад. Большевицькі часописи повідомляють, що „кулаки" хотіли довести при виборах до заколоту та не допустити виборців до урни. Подекуди селяни побили комуністичних кандидатів. Щойно міліція та ГПУ привернули порядок і вибори відбулися.

Терористична югославянська орґанізац'я в Берліні.

БІЛГОРОД, 4. XI. ПАТ. „Політіка" повідомляє, що в звязку зі слідством у справі марсельського вбивства є від кількох днів у Берліні делегат югославянського м-ства вн. справ, якому помагає німецька поліція. Делеґат ствердив істнування в Берліні еміґраційної терористичної орґанізації, якою кермував Павелич. Організація ця вдержувала звязки з такимиж організаціями в Австрії, Бельгії, Мадярщині, Зл. Державах і ін. краях. Берлінська організація розпоряджала великими грішми.

Арештували двох службовців амбасади СССР у Берліні.

МОСКВА, 4. 11. ПАТ. Із Берліна прийшла вістка, що там арештували двох службовців, большевицької амбасади, управителя будинку та шофера, обох большевицьких горожан під закидом державної зради. Большевицька преса пише, що німецька преса терроризує всіх німецьких горожан, які працюють у большевицьких установах, щоби присилувати їх покинути працю

ҐЕМБЕШ У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 4. 11. ПАТ. В год. 12.15 приїхав до Відня мадярський премієр Ґембеш, щоби відвідати канц. Шушніґа. На двірці витав Ґембеша Шушніґ із міністрами та представниками влади. Ґембеш зложив вінець на могилі Невідомого Вояка, а в церкві св. Степана на гробі о. Зайпля та Дольфуса. Пополудні відвідав през. Міклася, опісля мав нараду з канц. Шушніґом і міністром закордонних справ Берґером. Обговорили загальне політичне положення та справи, що торкаються Австрії і Мадярщини. В год. 22. Ґембеш відїхав до Риму.

Димісії в звязку з марсельським убивством.

ПАРИЖ, ПАТ. У звязку з марсельським убивством рада міністрів постановила перенести в стан розпорядження бувш. директора Сюрете Національ і припинити в урядуванні головного контрольора цієї установи. Цей останній крім того відповідатиме перед дисциплінарною комісією.

3-місячна буджетова провізорія у Франції.

ПАРИЖ, 4. XI. ПАТ. Ухвалена вчора урядом постанова, щоби вівторок предложити палаті внесення ухвалити буджетову провізорію на три місяці, заскочила і противників і прихильників уряду. Щойно після внесення, яке дали з найближчого премієрового окруження, члени уряду здали собі справу про значіння внесення. Думерґ бажаючи перевести державну реформу, не міг би перевести виборів у найближчих місяцях, колиб уряд не мав конечних повновластей стягати податки та робити видатки в перших трьох місяцях. Отже розвязати палати не можнаб перед кінцем 1934 р., а не могли́б цього зробити пізніше, поки палата не ухвалить буджету. Премієр сподіється, що не мусітиме братися за остаточні засоби. Бажає передовсім дискусії над проектом ревізії конституції, одначе не хоче, щоби парлямент натискав на нього підчас буджетових нарад.

Так прихильники держ. реформи признають йому цю заяву довіря, а противники голосуватимуть проти провізорії.

Загострення кар за аґітацію в війську.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Палата Громад приняла 311 голосами проти 65 проект закону про судове поступовання проти осіб, які ведуть підбурюючу аґітацію в британській армії. Перед голосуванням посли з Лейбур Парті та ліберали виступали завзято проти цього проекту. Твердили, що проект загрожує горожанській свободі.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— У Гавані в готелі „Президент", де живе багато представників дипл. корпусу, вибухла бомба. Будинок опорожнили. Здогадуються, що то зробили комуністи.

— У травні 1935 р. минає 25 літ, як анґлійський король Юрій вступив на престіл. Програма ювилейного свята буде почасти мабуть така, як була на ювилею 60-их роковин королеви Вікторії.

— Австрійську державну раду скликали на конституюче засідання на 14. листопада.

— На передмісті Солуня Неаполі Ал Парасеві були протижидівські заворушення. Побили одного аптикаря жида. В школі вибили шиби.

— Японський консуль у Льос Анджельос запротестував проти виселення 162 японських кольоністів із стейту Арізона.

ПОЛІТИЧНА РОЗПРАВА У ЛЬВОВІ.

Нині, в понеділок 5. листопада, починається у Львові перед судом присяглих розправа проти 13 обвинувачених у приналежності до ОУН і за намагане вбивство Гумена в Жовкві. Між обвинуваченими є і вбивник тайного аґента в Жовківі Яцини. Розправу веде с. о. Двожак.

СПОРТ.

ЧОРНІ — УКРАЇНА 4:0 (1:0).

Україна: Бутель; Оліяник, Воробець; Підлісецький, Якимів, Сиротюк; Федун, Магоцький, Міклош, Кравєцький, Максимів.

Заслужена перемога мистця окружньої ліги Чорних, які були ліпші у всіх частинах дружини. Найкращі їх грачі, це оборонці Хмельовський-Лемішко, Чижевський у помочі і Журковський в нападі. На тлі противника Україна випала доволі слабо, впадав у вічі цілковитий брак тренінгу, а з ним іде у парі недостаточна фізична кондиція, слабий старт до мяча і виразні технічні недомагання поодиноких грачів. З одинадцятки України у недільних змаганнях ледви чи хто заслуговує на виріжнення; може Воробець і Якимів (у першій частині), але і вони вже нераз краще грали. Гра велася при перевазі противника, а добуті ворота були солідно випрацьовані. Україна мала нагоду добути почесні ворота, але непорадний напад не вмів здобутися на пільний стріл. Видців около 600.

УКРАЇНА II — ЧОРНІ II 3:1 (1:0).

Україна II грала краще і виграла заслужено. Подобалися „Стахевич" у нападі, Завадівський в обороні і Микитин на воротах. Ворота добули для України II Стахевич 2 і самогубні противника. Почесні ворота для Чорних II добув лівий крайник в останніх хвилинах гри.

ЧОРНОМОРЦІ — ЗНЕСЕНЬЧАНКА 3:0 (3:0).

Чорноморці розіграли мячеві змагання в характері тренінґових. Обі дружини в повних складах. Знесеньчанка сильна дружина кляси Б. яка мала аспірації на А клясу, представлялася при знаменитій комбінаційній системі Чорноморців дуже слабо, Чорноморці панували весь час над грою і без напруження добувають у першій половині трое воріт. По зміні мають можність підвищити вислід удвох, але напад маючи запевнену перемогу непотрібно бавиться під воротами у безконечні комбінації. В переможців годі когось виріжняти, хіба треба відмітити те, що побачивши безпорадність противника злегковажили його, замісць підвищити вислід. Ворота добули Соґор, Чорний і Лотоцький. Суддя п. Ільницький добрий.

ЗНЕСЕНЬЧАНКА II — ЧОРНОМОРЦІ II 5:3 (3:3).

Змагання резерв обох дружин покінчилися перемогою польської дружини, хоч найкращий був би ремісовий вислід.

МИСТЕЦТВА ЛІҐИ.

ВАРШАВА. Рух — Варшавянка 7:1 (2.1). Цими змаганнями Рух покінчив розгривки і тимсамим добув остаточно мистецтво Ліґи.

КРАКІВ. Висла — Краковія 5:0 (0:0).

ЗА ВХІД ДО ОКР. ЛІҐИ.

СТРИЙ. Погонь (Стрий) — Чувай 3:2 (2:1). Піяфінал за вхід до Окр. Ліґи. Відплатні змагання відбудуться 11. ц. м. в Перемишлі. Погоні вистарчить нерозіграний вислід, аби ввійти до Окр. Ліґи.

ЗА ВХІД ДО ДЕРЖ. ЛІҐИ.

КАТОВИЦІ. Напшуд — Сьміґли 4:1 (3:1).

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

БЕРЛІН. Швайцарія — Голяндія 4:2 (4:1).
ЛЬОНДОН. Льондоль — Брюсель 8:4.
Москва — Чехословаччина Роб. 9.1.
Вроцлав — Познань 1:1.

Політика в кооперації.

Рівне, 1. листопада 1934.

Не можемо тепіти — казав у соймі мін. Козловський при ухвалюванні нового кооперативного закону — щоби в Польщі аж поверх двацять Ревізійних Союзів вели взаїмну нездорову конкуренцію за кожну кооперативу, а уряд, щоби тільки приглядався цій суматосі!

Коли би навіть при такім, на нашу думку вірнім погляді рішали в усталенні нового ладу льоґіка і справедливість, тоді хіба треба би признати, що закиди про надмірне число Ревізійних Союзів і їх нездорову конкуренцію не можуть торкатися нашої кооперації, яка працюючи в однім середовищі ціла є обєднана з одним своїм „Ревізійнім Союзі Українських Кооператив“. Більша концентрація — неможлива.

Коли би в усталенні нового ладу рішали льоґіка і справедливість... Але від чогож політика?

Цю політику у відношенні до української кооперації, придумав передовсім волинський воєвода, пан Генрик Юзефскі. Його опутали дві манії: не допустити галичан на „його“ Волинь — і не допустити до цього, щоби життєва енергія волинських українців виявлялася на якійнебудь площині життя у своїй споконвічній українській формі. Ціле життя українського народу на Волині має бути зведене до волинського реґіоналізму, без тіни звязків з рештою українського народу і має проявлятися у специфічно утраквістичним гермафродитизмі з воєвідською печаткою. Мотиви цієї політики зовсім ясні.

Така політика не може зміститися в рямцях нормального розуміння права і тому мусіло вийти на Волині виїмкове для української кооперації „дубенське“ право, тому мусіло прийти закриття багатьох наших старих волинських кооператив за видумане недодержання законних вимог, яких ніде поза Волинню і на самій Волині не вимагається від нікого іншого, — тому „Маслосоюз“ не міг відчинити в Рівнім своєї крамниці в можливо найкращих льокалях при вул. 3. Мая ч. 79. і 110, хоч у першім із них льокалів може тепер бути приватна молочарська крамниця, — тому не вільно в нас дозволити українським кооперативам побудувати собі новий дім (нпр. у Воротневі луцького пов.) без принаття „приватної поради“ про потребу виступлення кооперативи з РСУК. — тому ґрізні для життя приміщення наших кооператив (нпр. в Підлужу чи в Млинові дубенського повіту) стають наразі знаменитими, коли від тамошніх опечатаних владою наших кооператив переберуть їх польські кооперативи, — тому нпр. два роки опечатана наша молочарня в Уїздцях дубенського повіту стає з кожного боку доброю, аж коли за відомою „доброю порадою“ приступила до польського Ревізійного Союзу, — тому нпр. нашу молочарню в Тучині рівенського повіту треба опечатати в 1933 р., відпечатати в квітні 1934 р. по заяві, що виступить з РСУК і знову запечатати в травні 1934. коли виявилося, що кооператива даної старостеу заяви не додержала, — тому треба було придумати окремий не український, але утраквістичний Волинський Союз Кооператив і комунальних кас з польською верхівкою, тому нарешті треба було ждати вихинення єдиного українського Ревізійного Союзу у Львові з Волині! Щоби ця трагічна подія мала свій комічний посмак, виправдується її зажидом про політику РСУК, бо він допускає, що в українських волинських кооперативах трапляються не тільки прихильники уряду, але й сельроби...

Політичну примару п. Юзефського підхопила Варшава і придбала для неї горожанство на Поліссі та на Люблинщині. Це добре складається з політикою на Лемківщині й на Гуцульщині...

Чи така політика, навіть якби її цілком перевели на Волині чи на Поліссі, має для уряду якінебудь вигляди на будуче?

Жадних. Треба памятати, що українського руху не принесли до нас, на Волинь, галичани. Наші давно вже розвязані „Просвіти“ не були „ділом“ галичан. І „Ревізійний Союз Укр. Кооператив“ у Львові не мав за цілий час істнування на Волині його відділу ані одного ... Національна свідомість волинських ... така сильна, велика й загальна, що не ... штучка ані просвітянська, ані кооперативна. Спірітус флят убі вульт. Сокальський ... це нісенітниця вже на нинішній день, ... в будуччині.

Жах тільки огортає кожну зрілу ..., що такі хоробливі політичні манії находять ..., що можливе загальне добро мусить зустрічати на своїм шляху аж такі перешкоди.

О. Б—к.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ПРИРОДНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ НА СОВ. УКРАЇНІ.

В попередньому нашому огляді подали ми цифри, які вказують на найбільшу смертність у Польщі галицьких українців і після евангелицьких німців найменший природний приріст. У звязку з тим згадаємо тут цифри, які подав **Петровський** у своїй недавній промові в харківській міській раді. Ті цифри — коли їм можна вірити — вказувалиб на великий природний приріст населення Сов. України, не вважаючи на страшні спустошення, які зробив там голод. І так на Україні було населення (кругло): у 1927 р. 28.900 тис., у 1929 р. — 30.254 тис., у 1933 р. — 31.686 тис.

Зокрема надзвичайно швидко поступає там **процес урбанізаційний** (зросту населення міст коштом села). Коли ще в р. 1927 було по містах України 4 міліони людей, то в 1933 р. уже 7 міліонів.

Цифри подаємо за київськими „Вістями“, які принесли повищий текст згаданої промови.

Польська хроніка.

ПРЕМІЄР КОЗЛОВСЬКИЙ ПРО ГОСП. ЗАХОДИ УРЯДУ. — СИНТЕЗА ОСЯГІВ І ПЛЯНИ.

Промова, яку виголосив през. ради міністрів проф. Козловський на засіданні клюбу ББ 31. жовтня ц. р. викликала широкий відгук у пресі. Всі газети подали цю промову в цілості або в обширному змісті, а деякі з них здобулись на більше чи менше річеву критику.

Проф. Козловський дав синтезу останніх господарських постанов уряду і предсгавив заміри на майбутнє. Характеризуючи **державний буджет** підкреслив премієр його дефіцитовість через інвестиційні видатки та заперечив усім ґрізним можливостям, які моглаб ця дефіцитовість спричинити. Зате гірша справа з **буджетами самоврядування** і тому потрібний окремий Ревіз. Союз, якого статут появиться в найкоротшому часі.

Потім премієр перейшов на тему **цін**. Згадав натиск уряду на **промислові ціни** й останні знижки вугілля, нафти, цукру і соли. Також нижча тарифа почтова і залізнича — це продукт дефляційних заходів уряду. Друге рам'я ножиць — **ціни сіль.-госп. продуктів** — теж ... декуди піднеслись. Ціни ячменю кращі, ... вже рентовні, з житом теж справа булаб краща, колиб були хлібороби не кинули на ринок таких великих запасів (а чому?...). Премієр заповів нову інтервенцію Д. Збіж. Заведень, однак перестеріг, **щоби хлібороби надмірною подачею збіжа самі не збивали цін.** Довше спинявся промовець біля акції віддовження хліборобів. Цей уступ найсильніше атакує жидівська преса, вважаючи, що уряд веде дуже односторонню акцію віддовження, віддовжуючи село коштом міста. Проф. К. сказав між іншим: **„Ніяких дальших пільг не буде** і розложені належности будуть стягані під загрозою ліквідації довжника“. **Реформа обезпечень,** мовляв вимагає дослідів (чи не задовго вони трівають?!), уряд з свого боку змагає до ґрунтовної перебудови суспіл. обезпечень. З **інвестиційних** робіт, які „піднесуть справність госп. апарату“, премієр обговорив довше розбудову залізничих ліній (на нашій національній території розбудови нема) і розбудову Ґдині. Скінчив проф. К. накликуючи громадянство до співпраці.

ОБНИЖЕННЯ ЦІНИ ВУГІЛЛЯ І ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ.

Премієр Козловський у згаданій нами вище промові висказався між іншим на тему обниження ціни вугілля ось-так:

„Одночасно **знижено** на яких 15 прц. ціни вугілля для потреб фабрик і ремесла. Це повинно мати корисний вплив на знижку коштів продукції, отже **на оживлення промислового життя.** Ціна вугілля матиме відповідний вплив на дальше обниження ціни **електричної енергії.** Познатим обнижена ціна вугілля, як важного складника продукції мусить відбитись на обниженні **коштів усієї продукції і на коштах утримання**“.

„Газета Польска“ пише на цю тему між іншим таке: „Засадничо знижка ціни вугілля дає найбільшу досі спроможність польській продукції калькулювати при низьких коштах і мішанні конкурувати на міжнародніх ринках“.

ГОСПОДАРСЬКІ НОВИНИ З ОСТАННЬОГО ТИЖНЯ.

Ціна **сірої соли**, призначеної для людей обнижена від 1. ц. м. чи від 5. ц. м. з 26 сот. на ... за 1 кг. — Редукція **правних відсотків,** яких висота (10 прц.) не відповідає теперішній ситуації, мабуть близька здійсненню. Займились тим коля, близькі міністерству торговлі і промислу. — Тривожним будь-що-будь обявом є те, що Польща належить до групи держав (м. і. Франція і Болгарія), де **безробіття зростає.** — Проти зростаючого в Польщі **етатизму** виступає дуже часто преса всіх відтінків, особливо жидівська. Катовицька „Польонія“ заатакувала ... днях дуже сильно уряд за його етатистичні заміри на Шлеську (зал. промисл). „Польонія“ пригадує, що до „Гути Покуй“ держава доплачує сотки тисяч місячно. — Загранична політика Польщі починає відчужувати від неї ... ків не тільки політично, але й господарсько. ... **віти відкликали вже** деякі замовлення і даля ... негайно Франції. Занепокоєні тим у першу ... гу **текстильники,** а відтак **залізні гути.**

Світова хроніка.

В ЯКІЙ ДЕРЖАВІ НАЙБІЛЬШЕ ЩАДЯТЬ? — ЦІКАВА СТАТИСТИКА. — ОЩАДНІСТЬ У СССР.

У звязку з міжнародним днем ощадности находимо в пресі цікаві дані дотично ощадности чесноти громадян у поодиноких державах. І так: на першому місці стоїть **Норвеґія,** де на одного громадянина приходить 913 зол. щадничих...

Чому японські товари такі дешеві?

(УП) На таку тему відбувся дня 17. 1. 1934. в місті Ціріху виклад англійського знавця японських справ Персі. Короткий зміст його виводів такий: У текстильному промислі Японії працює тепер 10 міл. веретен і 28 тис. варстатів. Половина продукції зуживається в самому краю, а друга половина призначена на експорт. Японія є сьогодні найбільшим експортером бавовняних виробів і другим з черги імпортером сирої бавовни. Розвій японської текстильної індустрії почався в часи світової війни. Продають японці свої вироби на 25—50 прц. дешевше ніж Европа або Америка. При текстильному експорті держава не дає фірмам ніякої премії. Знижка валюти в Японії впливає на знижку цін виробництва найбільше на 15—18 прц. Заробіткова платня робітників не є в Японії нижча від платні в деяких околицях Франції, Італії чи Чехословаччини. Порівнюючи мало платять жінкам та дівчатам, а є їх у промислі 63.4 прц. всього робітництва і працюють вони по вісім і пів годин денно. Тут стане дещо яснішою справа, чому японці можуть дешево продавати свої товари. Робітники живуть нечасто по касарнях, а не індивідуально, як в Европі і Америці. Касарні істнують на кошт фабрик і життя в них дешевше. Директори фабрик живуть дуже просто, коли тимчасом в Европі та Америці якраз в них кругах помітний надзвичайний люксус. Акціонарам не виплачують великих дивіденд, а більшість зисків дають на резерви на прикрі часи. Серед урядництва нема протекційної системи, як в Европі, де вже всі місця в якійсь фабриці обсаджені на літа наперед. Там оцінюють чоловіка по тому, що він може зробити. За всі сирівці фабрики платять готівкою і при цьому дістають значні рабати, а також не потребують платити високих відсотків за банкові кредити. Між власниками фірм можна відчути національну солідарність. Вони взаємно діляться здобутими на практиці досвідами. Уряд підтримує заграничну торговлю висилкою спеціяльних місій, до яких звертаються всі фірми, тому не потребують вдержувати за границями своїх представників. Весь промисл творить корпорації, є їх нині в Японії коло 400. Продаж товару також відбувається корпоративно, по змозі виключаючи посередництво, яке в принципі все дуже дороге. Коли фабрика потребує кредиту, то його векслі дисконтує до 70 прц. сама держава. Беручи все на увагу, стане ясним, чому Японія може продавати дешевше свої товари на світовому ринку. У цілім японській організації якраз нема всього того, що вдорожує европейську чи американську продукцію. Під цим оглядом японці можуть служити приміром всім тим краям, де ще промисл не розвинений, але починає розвиватись.

чих вкладів; відтак ідуть: Австралія (861 зол.), Данія (851), Швеція (743), Зл. Д. П. Америки (578), Люксембург (568), Голяндія (465), Італія (398), Чехословаччина (392), Німеччина (383), Бельгія (331), Англія без кольоній (305), Австрія (242), Франція з кольоніями (210), Фінляндія (183), Японія (105), Еспанія (86), Канада (58), Півд.-афр. Унія (42), Польща (32).

Як бачимо з того зіставлення — Польща стоїть щойно на 20-му місці. Колиб ще взяти під увагу нас, українців, окремо, то ми напевне стоялиб ще значно дальше. Під оглядом ощадности — як ми вже виказували на цьому місці — стоять українці в Польщі на самому кінці. Невеселий це прояв. Не знаємо, як виглядають щодо ощадности українці по ту сторону Збруча. Своєрідні обставини країни Совітів не дозволяють нам це збагнути, а брак можливости вдоволити найпримітивніші потреби, нужда, спричинена кольоніяльною політикою завойовника, його промисловою гігантоманією і мілітаризмом, виключає взагалі нормальні критерії людських чеснот, зокрема ощадности. Та варта підкреслити, що большевики всупереч своїм тео-

ріям ведуть тепер завзяту кампанію за ощадністю, а їхні щадничі каси, розсіяні по всій державі, платять відсотки від вкладів і то подвійно так високі, як у Польщі.

Слід замітити до повищого зіставлення, що Франція, відома країна рентієрів, найшлась у ньому аж на 14-му місці тільки тому, що цифра є спільна також для кольоній. А там напевне небагато щадять. Ощадність у малоцивілізованих громадянствах усе дуже низька.

ОДНІ СКИДАЮТЬ ВИНУ НА ДРУГИХ.—ФУНТ І ДОЛЯР ТА ЇХНЯ СТАБІЛІЗАЦІЯ.

Б. президент Федер. Рез. Банку Бльок виголосив промову, в якій вину за неможливість стабілізації доляра скинув на Англію. Поки, мовляв, вона не стабілізує фунта, поти Америка не може устійнити курсу доляра. Цього вимагає інтерес амер. закордонної торговлі.

В дійсності у своїй торговлі зі світом Америка загрожена не тільки Англією. Дуже важним суперником обох цих держав є Японія з її дампінговим експортом. До того ще в останній час бесса (знижка) китайського срібного доляра потягнула за собою японську єну. До цього достроюватись мусить доляр, а до нього фунт... і так у колісце.

Треба зазначити, що стабілізаційні настрої в обох англьо-саських державах є щораз сильніші! Мабуть недалекий час, коли обі валюти будуть стабілізовані. В Англії не сподіються вже дальші господарської поправи з валютарних причин, а в Америці така поправа ізза пливкости доляра вої вартости взагалі прийти не хоче.

ЕКОНОМІЧНІ АКТУАЛІЇ.

Незвичайну сенсацію викликала в госп. світі вістка, що Франція рішилась пустити в обіг **золоті монети**. Появилась ця вістка тому, що парлям. фінансова комісія вставила до буджетового прелімінаря кредит на карбування золотих 10-франків. Та це тільки маніфестація Франції про її вірність золотому металеві. — Непевна політична ситуація викликала теж **заколот у господарських справах Франції**. Біржа викавує значно менше оборотів, вартість цінних паперів значно обнизилась. У Франції взагалі загострюється господарська криза, господарське положення гіршає. — Занотована в останніх днях **звишка фунта** є спричинена звичайним попитом на нього, зате **зниження ліра** викликує неспокій. Париж і Льондон очікує дальшої зниженки ліра. Причини: спадок покриття, абільшена скількість банкнотів і взагалі гірша ситуація торговельного платничого білансу.

В. Н—вич.

НОВИНКИ

— **Українська Громада в Білгороді.** Нова адреса товариства: „Ukrajinska Gromada", Beograd, Branicevska ul. 7, Jugoslavija.

— **Україніка.** В австрійському органі „Австро-чужинецького Студентського Клюбу у Відні" „Дер Студент ім Ауслянд" (чч. 5-6 за жовтень ц. р.) появилися дві статті д-ра Володимира Левицького з Відня, а саме „Голос чужинця" в рубриці „Чи хочемо мати чужинців у наших високих школах" і докладний огляд про українське високе шкільництво в Чехословаччині та Німеччині, зокрема про Український Університет, Український Педагогічний Інститут, Студію і Соціольогічний Інститут у Празі та про Український Науковий Інститут у Берліні.

— **Новий костел.** Кураторія будови „домів людових" у Тернополі збудувала в Янківцях над Серетом костел. Буде це небаром парохіяльний костел. На посвяченні костела був тернопільський староста Маліцький.

— **13-та Краєва Конференція** сіоністичної організації Сх. Галичини почалася у Львові в неділю 4. листопада в салі „Колісею". Було понад 300 делегатів організації та представників інших жидівських установ, як Жидівської Агенції, Бнеї Бріт, Сіоністичних фондів і ін. Інавгураційну промову виголосив д-р Ем. Шморак, який ствердив льояльність жидівського населення до польської держави та заявив, що організація замкнула білянс останніх двох літ величезним успіхом, якого передбачити не міг і найбільший оптиміст. Реферат із парляментарної та політичної праці здав д-р Г. Розмарін.

— **Тлінні останки д-ра Леона Райха перевезли до Палестини.** Заходами екзекутиви краєвої сіоністичної організації 4. листопада ексгумували на львівському жидівському цвинтарі тлінні останки д-ра Леона Райха, щоби перевезти їх до Тель Авів. Так жиди сповнили останнє передсмертне бажання свого провідника. Похоронний похід на залізничний двірець провожали скавтівські відділи з прапорами, корпорації „Гасмонея" з прапором, відділи шкільної молоді й ін. і великі маси жидівської суспільности.

— **Арештували перед виїздом до Югославії.** Поліція у Львові арештувала Фр. Криху з Камінки Стр., який на фальшиві документи хотів виїхати до Югославії. Там у місцевості Женка живе батько Крихи під назвищем Павлович. На назвище Павловича підробив собі Криха документи, щоби скорше дістатися до Югославії, та його арештували, бо його пошукує військова влада.

— **Краєва хроніка.** На Мих. Стасевича з Верині, пов. Долина, що вертав фірою зі Львова, напало біля Держова трьох озброєних грабіжників і забрали більшість товарів. — Біля залізничного шляху під Горлицями, знайшли тіло молодої дівчини з простріленою грудю. Показалось, що це донька масаря Гоцка з Горлиць. Причина смерти покищо невідома. — Яна Кольбуха, війта з Гути Обединської, засуджено у Львові за спроневірення податкових грошей на рік вязниці з приписненням кари. — Коломийський суд увільнив Анну Романюк, яка хотіла втроїти чемерицею чоловіка, бо був ненажарливий, а працювати не хотів. Знавець ствердив, що Романюк помею не від чемериці лише від денатурату. — У Левичах (Жидачівщина) побили смертельно парібки Ів. Смолоду, якого приловили на крадіжі курей. — За фальшиву присягу в процесах із селянами засудив суд рожнітівського жида Хаїма Шнапля на 4 роки, а його трьох братів по півтора року вязниці. — У Дрогобичі повісився умовохорий фризіер Евіг. — Всі три нотаріяльні уряди в Коломиї злучили в один. — Заг. Збори Комерц. банку в Коломиї ухвалили виступити на судову дорогу проти свого бувш. директора Кріса, щоб з нього відобрати 5.200 дол. і 11.000 зол. — Львівський суд засудив війта с. Містки (Жовківщина) Тимка Дулібу на 1½ року вязниці за крадіж 10.000 зол. на шкоду громади. — У Снятинці (Дрогобиччина) вбито нічного громадського вартівника, 22-літн. Василя Турка. Вбивник стріляв ізза ями з барабольми. — У коломийському суді почалася розправа проти Агнішки Геник із Березова за намагане вбивство Івана Геника. Вона розбила Геникові сокирою голову, всеж він видужав і обвинуватив Агн. Геник. До судової відповідальности втягли теж Акулину Геник і Марію Аллерштайн, які намовляли Геника, щоби за 3.000 зол. відкликав обвинувачення. — У Перемишлі закінчилася розправа проти Каз. Гардиша та Йос. Унґера за крадіж і вбивство матері там. адвоката Бетавера. Унґера засудили на 12, Гардиша на 7 літ.

— **Масові лїцитації домів.** Задовження в банках і кредитових товариствах зростає швидко, наслідком чого у Варшаві та інших містах відбуваються безнастанні лїцитації. В найближчому часі у Варшаві мають продати на лїцитації 154 камениць. У грудні ц. р. відбудеться багато лїцитацій домів у Львові і Вильні за довги, що сягають до 10 мілїонів зол.

— **Нарушення домового спокою.** Найвищий суд у Варшаві рішив, що з огляду на потребу спокою для сусідів не вільно в хаті галасувати, грати голосно на фортепяні, танцювати, а навіть вбивати цвяхи в стіну. Хто нарушить в ночі домовий спокій, підлягає карі.

— **З Польщі.** У Варшаві відбудеться процес 27 постерункових і готелевих портієрів за піддержку проституції в готелях. — Перед варшавським судом розпочалася розправа проти судового коморника З. Завадзького, ем. майора, за спроневірення 6.600 зол. — На 500 адвокатів у Кракові є 460 жидів і 40 поляків.

— **Гаракірі в суді** зробив собі якийсь Гіршович у Варшаві. Засудили його на півтора року вязниці за торговлю людським товаром. Коли суддя проголосив присуд, Гіршович добув з кишені кусник скла і з криком розтяв собі черево аж до кишок. В грізному стані відставили його до шпиталю.

— **По 50 буків безбожникам.** Як повідомляють з Вильна, в селі Лучаях на Білорусі появилися недавно комуністичні агітатори, т. зв. безбожники і стали звою села. Населення зносило терпеливо вибрики комуністів, які згодом так розбрикались, що врешті людям терпець урвався. Вони зловили трьох агітаторів: Кулешонку, Ліскуна і Галевича, завели їх до лазні, там їх розібрали і кожному всипали по 50 буків. Після такої екзекуції вигнали безбожників зі села. Поліція, повідомлена про їх діяльність, зловила агітаторів і передала слідчій владі.

— **Два смертні присуди.** Воєнний суд у Ковні розглядав справу двох польських громадян з виленського воєвідства, Аукевича і Демкша, що знайшлися на території Литви. Їх арештовано і поставлено перед суд під закидом шпигунства. Обох засуджено на розстріл, який негайно виконано.

— **Большевицьких спортовців**, що взяли в Кошицях участь у комуністичних демонстраціях, співали з місцевими комуністами комуністичні протидержавні пісні та кричали ворожі для Чехословаччини оклики, влада відтранспортувала до Богуміна. Відтам віншупасували їх до кордону.

— **Панцирі для європейських можновладців.** Інтернаціональна Пресова Служба з Льондону подає, що останній марсельський атентат викликав паніку між європейськими можновладцями. Внаслідок цього одна льондонська муніційна фірма, що виробляє панцирі для охорони перед кулями, має добрий заробіток. Зараз після марсельського замаху дістала ця фірма замовлення на 112 панцирів з одної середньоевропейської держави. Крім того численно надходять замовлення виробу панцирів під міру. Замовлення ідуть в тисячі і тепер сталевий відділ цієї фірми працює лише над виробом сталі на панцирі. Такий панцир складається з залізних штабок вшитих у спеціяльну тканину. Важить він від 11 до 22 фунтів. Сталь груба на 1 міліметер. Його перевішується через плечі і стягається у поясі. Він має ще й ту прикмету, що кулі від його не лише скакують, а замотуються в тканині. Такого панцира не пробиває ніяка револьверова куля. Одначе треба сумніватися, чи сталеві панцирі урятують взагалі явище політичних атентатів. (УП)

— **Ліквідація старої преси в Німеччині.** Від початку минулого року перестало в Німеччині появлятися багато незабороненої досі марксистсько-комуністичної преси. Одночасно починин-

до свій вихід чимало національних газет, з яких деякі мали за собою століття праці. З більших газет застановлено „Фоссіше Цайтунг“, „Дойтше Тагесцайтунг“, „Тегліхе Рундшау“, „Берзенкурієр“ і „Дер Таг“ та багато менших. Зате збільшився попит на загранично пресу. Це явище свідчить недобре про вплив нього режіму на читаючу публику.

— **Рідня англійських міліонерів.** Умер багатий англієць майор Джемс Арчібальд Моррісон, один із рідні „щасливих Моррісонів“. Звались вони так тому, що їх рідня за останні три покоління мала казкове майно. За останніх 10 літ члени тієї рідні заплатили 5 міл. фунт. шт. податку від самих записів. Дід Джемса Моррісона приїхав до Льондону з Шотляндії просто без сотика в кишені і став помічником у суконній крамниці. Згодом став спільником, власником і підприємцем так, що син його дістав крім гарного підприємства 4 міл. фунт. готівки. Син доробив до цього нових 5 міл., а майор із братом дістали у спадщині більш 11 міл. фунт. від батька, 4 міл. від тітки і 3 міл. від дядька. Джемс Моррісон закупив просторі землі у східній Африці, недалеко Найробі. Тепер більша частина майна перейде на молоду жінку, з якою оженився у 60 р. життя чотири роки тому.

— **Конфіскують маєток католицької церкви.** Президент мексиканської республики Родріґез вислав державному прокураторові письмо, в якому закинув католицькому духовенству підготівку революції проти уряду й звелів перевести в тій справі строге доходження. Крім того найвищий державний трибунал ухвалив рішення, на основі якого увесь маєток католицької церкви в Мексику має бути сконфіскований.

— **Господарська дійсність.** В республиці Чіле вибито 500 тисяч овець, бо не було запотребування ані на вовну, ані на мясо. В Голяндії уряд викупив 115.000 штук рогатої худоби, які вибито а мясо перероблено на консерви, щоби зарадити кризі збуту молочних продуктів. Тимчасом підприємство з консервами показалося дефіцитовим. Із 20 міліонів пушок консерв удалося продати досі тільки 7 міліонів. У Друнен підчас ліцитації знищено 40.000 кг. порічок, бо не було на них попиту. З тої самої причини знищено 50.000 кг. порічок у Німаґен. В Данії старі коні, призначені на заріз, є тричі дорожчі від расової худоби, бо живу цю падлину вивозять до Франції, а расову худобу ні. І коли в ріжних державах нищать масово харчеві продукти, деінде, як напр. на Совітській Україні, Китаю і т. д. гинуть міліони людей з голоду.

— **Ріжні вістки.** Офіціяльна італійська статистика каже, що фашистівська партія має тепер 1,851.700 членів; Союз студентів-фашистів 67 тис., союз фашистів. молоді 657 тис., жіночі союзи 387.300 осіб. — У малому франц. містечку Еск-сір-Віен купив аптикар на ліцитації образ славного мистця Коро за смішно малу суму 2.450 фр., тепер він зможе на ньому розбагатіти. — Продали у Парижі на ліцитації пивницю колишнього америк. посла Уолеса за 202.000 фр.; за пляшку коняку з 1811 р. платили по 225 фр. — За останніх 6 місяців число безробітних у Спол. Державах зросло більше як на 1 міліон. — Фр. міністр закорд. справ Барту записав головну частину свого майна Франц. Академії.

— **Нові французькі монети** на 5 франків появились учора. Вони заступлять дотеперішні. У державному банку приготовили їх на 250 міліонів. Нові монети багато більші від дотеперішніх і більші від срібних 10 і 20 фр., щоб їх не плутати.

— **Неабияка помилка.** Перший париський державний театр „Французька Комедія“ заповіла пєсу Поль Кльоделя „Заручник“. Кльодель — один із найбільших франц. поетів, дипльомат, тепер франц. амбасадор у Брюселі. „Франц. Комедія“ поміщує у своїх програмах зміст песи. На генеральній пробі всі дуже живо читали цей зміст. Секретар що приготовив програму, переплутав пєсу з другою під таким самим заголовком, яку недавно грали у другому держ. театрі „Одеон“. Сміху було багато.

— **Оргії на зачиненні шикаґівської вистави.** 31. жовтня опівночі замкнули виставу в Шикаго. При цьому діялися страшні сцени. Гості кинулися на кіоски, розривали їх, брали все що попало „на спомин“. При цьому приходило до бійок, бо один одному старався відібрати бодай дошку з кіоску. До кількох годин заподіяли шкоди на багато міліонів долярів. По півночі кинулися на розривкові льокалі, грабили алькоголь і пили всі: мужчини, жінки навіть діти. Жінки напали на кіоски з цвітами та грабили цвіти, з яких один примірник коштував 300—400 долярів. У театрах понищили сцени й куліси, на долівці лежали ганчірки з костюмів, покровавлені мужчини й жінки. Поліція з трудом привернула який-такий порядок. Та треба зазначити, що біланс із вистави був додатній. Відвідало її 48 міліонів людей, що видали 60 міліонів долярів. Після зачинення вистави 20.000 людей опинилося без праці.

—o—

Літературний куток.

ТУРЯНСЬКИЙ ПО АНГЛІЙСЬКИ.

В українськім амер. органі „Америка“ находимо велику статтю проф. Андрія Микитяка на тему перекладу „Поза межами болю“ О. Турянського на англійську мову. Читаємо там:

„На днях вдалось підписаному заінтересувати одного нюйрського накладчика перекладом книжки Осипа Турянського „Поза межами болю“. Поява цієї книжки про воєнні пережиття автора, викликала була свого часу сензацію не тільки серед українців, але й між іншими слов'янськими народами, тому що подібного твору не було в ніякого іншого народу на Сході Европи. Тож не диво, що була вона перекладена на чеську, польську, а навіть жидівську мову. Цей великий успіх спонукав покійного Турянського зладити друге, поправлене й побільшене видання для англійського перекладу, із зміненим заголовком „Заблукані тіни“. Яку вартість має оця книжка, видко з того, що Наукове Товариство імени Шевченка у Львові обіцяло покійному предложити його повість для нагороди Нобля у Швеції, як тільки вона появиться у котрійсь із західно-европейських мов. Коли узяти на увагу те, що в Нюйорку друкуються твори лиш передових чужоземних письменників та що тутешній книжковий ринок опанований нашими ворогами, то сама можливість виходу у світ перекладу української книжки набуває дійсно неабиякої ваги“.

Можна тільки радіти, коли твір українського автора появиться в англійській мові. Але автор згаданої статті досить слабо орієнтується у світовій (і нашій) літературі, коли уявляє собі, що саме повість Турянського зверне увагу культурного світа. Коли не помиляємось, то вона досі не перекладена навіть на ті слов'янські мови, про які п. Микитяк тут згадує. Вістка про обіцянку „Наук. Тов. ім. Шевч.“ представити цю повість на... нагороду Нобля подобає на чисто американську сензацію. Повість Турянського могла була найти читачів у чужинному перекладі безпосередньо по війні, коли таких повістей було мало. Нині вона ані у французькій, німецькій ані англійській мові не може зробити ніякого враження, бо у цих мовах дали вже десятки письменників твори з воєнним сюжетом занадто високого рівня.

РЕВОЛЮЦІЙНІ ФРАНЦУСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ ЗРОБИЛИ ВІЧЕ.

Агенція „Росія“ передає інформації про конференцію французьких письменників у Парижі, які здавали справоздання із всесоюзного совітського зїзду письменників. Ця конференція перемінилась у віче, бо мала 5000 осіб. Проводив зборами Андре Жід, один із найбільших сучасних франц. письменників. До почесної президії ввійшли Горкий, Ромен Роллян, Барбюс і німець Тельман. Андре Жід говорив про майбутні можливости совітської літератури, покладаючи всю віру на революцію, що звичайно перероджує людину. Промовляв голяндський письменник Ляст, Еренбурґ, що приїхав із Москви у Париж та Андре Мальро, цьогорічний лавреат Академії Ґонкурів за повість з китайської революції „Людська доля“. Був між ними теж один робітник.

Французькі письменники говорили виключно про літературу і про „нову людину“, яка родиться у Совітах. Єдиний із них справжній комуніст Барбюс це письменник, що після великого успіху своєю повістю „Ясність“ зійшов у тінь. Жід, Роллян і Мальро не знають нічого про обставини у Сов. Союзі, навіть не знають російської мови, щоб могли мати ясний погляд на рос. літературу. Їх революційні симпатії це тільки платонічне залицяння до революції чужим коштом і на чужій шкірі.

Національну свідомість ширить українська книжка і преса, тому жертвуйте датки на купно книжок для наших братів на заході.

Нові книжки й журнали.

Карло Шпітелер: ВОРОГИ ДІВЧАТ. з німецького переклав Василь Софронів. Накладом В-ва „Хліборобський Шлях“ у Львові. Львів, 1935, ст. 136.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10